

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om vor tredie Troes-Artikel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om vor tredie Troes-Artikel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1855_1108-txt-shoot-idm106.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Om vor tredie Troes-Artikel.

(Til de Troende.)

Den ægte, oprindelige *Christendom* er noget *Nyt* paa Jorden, som ingen kiender uden hvem der *hører* Guds Ord derom og *troer* Ordet, som skrevet staaer: hvordan skulde de paakalde *Herren* uden at troe paa ham, og hvordan skulde de *troe*, uden at have *hørt*? thi Troen kommer af Guds Ords *Hørelse*. Derfor skrev Vorherres *Jesu Christi* Apostler deres christelige Oplysninger *kun for* Christne og *til* Christne, som havde *hørt* og *troet* og var *døbte* med den christelige Daab. Dette har *Bisper* og *Præster*, som skulde være Apostlernes Efterfølgere, siden kun sjelden lagt Mærke til eller efterlignet, og det er en Hoved-Grund til det store Vilderede, hvori man er kommet baade om *Apostel-Skrifternes* rette Mening og om alt *Christeligt*, som man, baade i Tale og Skrift til ingen Nytte, men til stor Skade, har langt mere trættedes og pruttet med de *vantroe Bibellæsere* om, end oplyst de *troende Christne* om, saa at, naar vi med vore christelige Skrivelser vil oplyse og gavne Menigheden, da maae vi vende om til den Apostoliske Skik og Brug og kun have de *Troende* for Øine og *stille* vor Skrift til dem alene, med det udtrykkelige Tillæg, at svi godt veed, at *vantroe Læsere*, om Skrivelsen kommer dem for Øie, slet ikke kan forstaae, men kun *misforstaae* vor Mening.

Hvad jeg altsaa her skriver om vor "*tredie Troes-Artikel*," det skriver jeg kun *til og for* dem, der baade veed, hvordan den *lyder* ved den Daab, vi er *døbte* med, og troer paa dens Indhold, saa at naar jeg dog lader denne Skrivelse offentlig trykke, da er det kun fordi den saaledes bedst kan komme alle mine Medtroende af den danske Tunge for Øine, og fordi hele Verden gjerne maa see, hvad jeg, som troende Christen og Ordets Tjener, skriver om den fælles Tro til mine Medchristne.

Saa beder jeg da først eder alle lægge vel Mærke til, at hvad vi er vant til, efter *Morten Luthers* lille Børnebog, at kalde "*de tre Troes-Artikler*" det er kun en Tredeling af det "*Troens Ord*" som altid *lyder* ved den *christelige* Daab, og *hvorpaa* der døbes, naar det "*Troens Ord*" heelt og holdent er *bekjendt* med et lydeligt *Ja* til Spørgsmaalene derom.

Dernæst beder jeg eder lægge det vel paa Hjerte, at dette *Troens Ord* ved Daaben, som fra Arildstid er Menigheden vitterligt under Navn af "*den Apostoliske Troesbekiendelse*" er den ene Deel af vor *Daabs-Pagt*, det vil sige: den *Aftale*, vi paa Vorherres Vegne skal gjøre med alle dem, der ved Herrens Daab, i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, vil optages i Vorherres *Jesu Christi* Menighed, og derved faae Deel i den *Syndes-Forladelse* og det *Salighedens* visse *Haab*, som han har lovet at skienke alle dem, som "*troer og er døbte*," saa det følger af sig selv, at hvem der enten kun paa *Skrømt* svarer *Ja* ved denne *Pagt* og *Aftale*, eller gaaer dog siden fra sit Ord, har slet ingen Gavn af sin Daab, slet ingen Lodd eller Deel i hvad Herren kun har lovet dem, som i *Sandhed* troer hans Ord og bliver troe til Døden.

Endelig forudsætter jeg her, at I nogenlunde fatter dette *Troens Ord* i hvad det udsiger om Gud-Fader, vor Skaber, og om Guds Søn, Vorherre *Jesus Christus*, vor Gjenløser, men at de Fleste af eder trænger høit til nærmere Oplysning om den *Helligaand*, vor Talsmand og Helliggjører, og om den Deel af *Troens Ord* ved Daaben, som udtrykker hans Gierning til vor Saliggjørelse.

Jeg har nemlig giennem mange Aar lagt Mærke til, at mange, som ret godt vidste, hvad vi ved Daaben bekiender om "*Faderen og Sønnen*," var meget tvivlrædige om hvad det egenlig er, vi der bekiender om "*den Helligaand*," og da Grunden dertil for en stor Deel kan og maa ligge i de Ords Dunkelhed, hvormed den saakaldte tredie Troes-Artikel er oversat paa vort Modersmaal, og i de utilladelige Ændringer af Ordene efter eget Tykke, som man har prøvet paa at indføre ved Vorherres uforanderlige Daab, saa vil jeg nu stræbe at oplyse begge Dele for mine Medtroende.

Vi *christelige Skriftkloge*, som veed, hvordan *Troes-Ordet* lyder paa *Græsk* og *Latin* hos dem, fra hvem vi har faaet vor Daab og *Christendom*, og som, ved *Apostel-Skriften* paa sit *Græske* Grundspog, er nøiere oplyste om den christelige Sa10liggerelses-Orden, vi veed nemlig alle, at ligesom vor første Troes-Artikel udtrykker *Grunden*, *hvorfor* Gud har taget sig saa kiærlig af os, og vil tage os til Naade, skjøndt vi har alle syndet, nemlig fordi han er den "*Fader*" af hvem al *Faderlighed* har Navn baade i Himmelen og paa Jorden, og fordi han er vor *Skaber*, som ikke vil have skabt alle Mennesker i sit Billede forgiæves, saaledes udtrykker vor *anden* Troes-Artikel *Maaden*, *hvorpaa* Gud aabenbarede sit naadige, faderlige Sindelag til os, i det han gav os sin eenbaarne Søn, som er alle Levendes og Dødes Dommer, til Frelser og Gienløser. Endelig udtrykkes ved vor *tredie* Troes-Artikel baade *Frugten* for os af Guds Naade og af hans eenbaarne Søns *Kiødpaaagelse*, og *Midlerne*, *hvorved* Guds Naade i Christo bliver os til Deel og bærer Salighedens Frugt hos

os, *derved* nemlig, at Gud-Faders og Vorherres *Jesu Christi Aand*, Naadens og Sandhedens Aand, med Guds lydelige Ord kalder og forsamler os til den *hellige Daab*, hvor vi, som troer Ordet, faaer *Syndsforgivelse* og gjenfødes til det *evige Liv*, og kalder og forsamler igjen de Troende og Døbte til den *hellige Nadver*, hvor alle værdige Giæster, ved Deelagtighed i Herrens eget Legeme og Blod, faaer i Kiærlighed til Gud og Næsten levende Pant paa det *evige Liv* med Sjæl og Legeme.

Saaledes er da *Troes-Bekindelsen* ved Daaben et kiernefuldt Udtog, ikke af nogen Skrift men af Guds evangeliske Raad til vor Salighed, er det Troens Ord, som Herren selv har lagt i Apostlernes og hele Menighedens Mund, baade for dermed kiendelig at iadskille sit Folk og sit Rige fra alle denne Verdens Folk og Riger, og for at give hele sin Menighed et *Guds-Ord*, hvortil den trygt kan fæste sin Tro, og hvorpaa den kan kiende *hans Aand* fra alle Verdens og Vildfarelsens Aander, men denne christelige Grund-Oplysning blev tidlig formørket, især *derved*, at de, som efter Apostlerne skulde være Christi Embedsmænd og Tjenere i Menigheden, gjorde sig, tvertimod Herrens strænge Forbud, til *Herrer* over *Menigheden* og dens *Tro*, som om nogen af dem var, hvad kun Herrens *Aand* er, den *fuldmægtige Statholder* i vor himmelfarne Konges Rige paa Jorden, eller dog, som om det kun var *Bisper* og *Præster*, ikke hele den troende og døbte Menighed, som Vorherre *Jesus Christus* kan og vil ledsage, oplyse, styrke, styre og helliggjøre med sin Faders *Aand*.

Denne *papistiske* Grund-Vildfarelse opdagede allerede *Morten Luther*, og revsede med Rette den Selv-Ophøielse, hvormed den romerske Pave og hans saakaldte *Aandelighed* (paa Tysk: *Geistlighed*,) havde sat sig selv i den *Helligaands* Sted, eller dog indbildt Folk, at de *alene* havde den *Helligaand* og var de *Aandelige*, som hele den øvrige Menighed blindt skulde troe paa og følge i Salighedens Sag, men skjøndt dette var et Kæmpeskridt til at skille vore *tre* Troes-Artikler i vor *Daabs-Pagt* fra alle de selvgjorte Troes-Artikler derudenfor, og et Kæmpeskridt til at tage og fatte vor *tredie* Troes-Artikel ret, ved at holde sig til den *Aand*, som ene kalder, forsamler, oplyser og helliggjør den hele Menighed, har begyndt den gode Gierning, og skal fuld12føre den til Vorherres *Jesu Christi* Dag; saa forslog det dog ikke, eftersom de *Skriftkloge* paa en Maade traadte i *Pavens* og hans *Geistligheds* Sted, i det de paastod, at vore *tre* Troes-Artikler var et Udtog af *Skriften*, som ene de forstod at udlægge rettelig, thi *derved* opkastede de *Skriftkloge* sig paa en Maade til *Menighedens* og *Troens* *Herrer*, og modsagde kun sig selv, naar de vel indrømmede, at hele den troende og døbte Menighed havde den *Helligaand*, men paastod dog ligefuldt, at kun de Faa, der havde randsaget Skrifterne, kunde være oplyste om Troens og Salighedens Sag.

Om vore *Skriftkloge* nu for Resten havde holdt sig strængt nok til Troes-Bekindelsen ved Daaben, og givet den eenstemmig Vidnesbyrd, saa havde det dog, ved deres Paastand om *Skriftklogskabs* Nødvendighed til *Troes-Vished* og *Salighed*, været deres Skyld, naar Menigheden nedsank ligesaa dybt i *Tvivlraadighed*, som før i *Overtro*, og da især tvivlede om, *hvem* der havde den *Helligaand* og *hvad* hele Menigheden kunde vente sig af ham.

Men desuden gjorde de *Skriftkloge* den *tredie* Troes-Artikel, som allerede paa vort *Modersmaal* var meget dunkel, endnu mørkere, ved, ganske efter deres eget Hoved og paa deres egen Haand, at sætte og sige "*christelig Kirke*," istedenfor "*almindelig Kirke*," sætte og sige "*Legemets Opstandelse*" istedenfor "*Kiødets Opstandelse*," og endelig ved at indskyde det selvgjorte Tillæg "*efter Døden*" mellem "*Opstandelse*" og "*det evige Liv*."

Jeg siger, at vor *tredie* Troes-Artikel var allerede forud meget dunklere paa vort *Modersmaal* 13end den kunde og skulde været, var det, baade ved Brugen af det fremmede og selvgjorte Ord "*Kirke*" istedenfor "*Menighed*" eller "*Folke-Samling*", (paa Græsk og Latin: "*ekklesia*") og ved det ubestemte Ord "*Samfund*" istedenfor "*Fællesskab*," men nu blev det meget værre, da man satte Ordet "*christelig*" som de Lærde maae trættes om til Dommedag, istedenfor Ordet "*almindelig*" som alle Folk kunde see skulde udtrykke hvad der *altid* og *allevegne* var eens, og da man, ved at sætte "*Legemets*" istedenfor "*Kiødets*" Opstandelse, fristede Menigheden til at drømme om et *andet* Slags Legeme end det af "*Kiød og Been*," som Vorherre stod op med, og da man endelig indskiød det selvgjorte "*efter Døden*," som hos Menigheden maatte vække den Tanke, at det først var *efter Døden*, Vorherre vilde give os Deel i det *evige Liv*, skiøndt han har lovet alle sine Troende, med sin *Aand* at aabne en Livs-Kilde inden i dem, som springer til et *evigt Liv*.

Jeg vilde gjerne oplyse Menigheden om, hvad der *mellem* Mennesker kan tale til *Undskyldning* baade for de gamle og de nye Feil, hvorved man slet ikke meende at forvanske Troes-Bekindelsen, men deels maatte det her falde for vidtløftigt og endda vel blive utydeligt for de fleste Læsere, og deels maatte jeg dog først og sidst bede Menigheden lægge vel Mærke til, at *Vorherre* slet *ikke* kan tage nogen Undskyldning for gyldig af sine Tjenere, naar de, vitterlig eller uvitterlig, forvanske hans Ord, da Følgen altid bliver den samme for hans Menighed, som, naar den ikke tager Guds-Ordet reent, ikke heller kan forstaae det ret eller nyde dets fulde Velsignelse.

14Saaledes maa det da, som christelige *Skriftkloge*, være vor første Omsorg at oplyse Menigheden om, at vor *tredie* Troes-Artikel skal lyde saaledes paa Dansk, at vi deri udtrykker hverken meer eller min dre end vor Tro paa den *Helligaand* i hele den *hellige Menighed*, eller den *hellige, almindelige Folke-Samling*, og i de *Helliges Fællesskab*, med *Syndsforgivelse, Kjødets Opstandelse* og *evigt Liv*!

Veed først Menigheden dette, da behøver den neppe vor Oplysning for at see, at Ordet "Kirke" og ethvert dunkelt Ord, man har sat istedenfor "Menighed" eller "Folke-Samling," har været meget skadeligt, baade som en Formørkelse af *Menighedens* Forhold til *Aanden*, og som et Smuthul for Paven og alle dem, der, som Troens og Menighedens Herrer, vilde sætte sig selv i den Helligaands Sted, eller dog antages for at have den Helligaand *alene* og saaledes være *Mellemlid* mellem *Aanden* og *Menigheden*.

Ligeledes vil Menigheden da findes aaben for den nærmere Oplysning, som vi efter de øvrige Indstiftelses-Ord baade ved *Daaben* og *Nadveren* og efter *Apostel-Skriften*, kan og skal give om den *Helligaands* Gierning, der, som alt *Luther* i sin Forklaring af vor tredie Troes-Artikel har bemærket, *begynder* med Evangeliets Forkyndelse og *slutter* først med hele Menighedens ogsaa legemlige Herliggjørelse i det evige Liv.

Herved er nu først at mærke, at den Helligaand, eller paa bedre Dansk: *Helligaanden*, som *udretter* hele Guddoms-Gierningen i Menigheden, og i 15hvis Navn vi ligesaavel døbes, som i "Faderens" og "Sønnens", *han* maa hverken antages for en *blot* Kraft eller for nogen Slags *Engel*, men for hvad man har kaldt en *guddommelig Person*, det vil sige: den Høiestes Kraft, som veed *af sig selv* at sige og uddeler til Enhver *eftersom han vil*, altsaa er paa guddommelig Maade *selvstændig* og *fri*.

Hvad der nu gjælder om *alle* Aander, ogsaa om det aandelige Kryb, som Sjælen er i os, at de er *usynlige*, og kan kun aabenbare sig i det *usynlige* Ord, ved den *Kraft*, de lægger deri, og den *Virkning*, de derved frembringer i en vis større eller mindre, aandelig og hjertelig Kreds, det gjælder ogsaa om Herrens og hans Menigheds Aand, *Helligaanden*, som udgaaer fra *Faderen*, saa det, for at kiende den Helligaand og hans Gierning fra alle vildfarende og alle ringere Aander, gjælder om at kiende et *Ord*, hvorigjennem han virker og derved aabenbarer sin aandelige Kraft, ligesom enhver af os aabenbarer sin aandelige Kraft eller sin aandelige Afmagt i vort Ord, og ligesom ethvert *Folks Aand* aabenbarer sin Kraft i Fol kets *Modersmaal*, og dette den Helligaands *Kraft-Ord*, hvori han aabenbarer sig, og hvormed han udretter hele sin Guddoms-Gierning hos os, det er *Christi Evangelium* eller Julebud, saaledes som det kjernefuldt er udtrykt i Ordet af Vorherres *Jesu Christi* egen Mund, ved hans guddommelige Indstiftelser: den hellige *Daab* og den hellige *Nadver*, og da først og fremmest, i det *Troens Ord*, som alle ved *Daaben* skal bekiende og maae troe for ved *Daaben* at optages af Herren i hans Menighed.

Kun *der* altsaa, hvor dette *Troens, Daabens* og *Nadverens Ord* lyder uforfalsket paa sit rette Sted og i sin rette Følge, kun *der* er Vorherres *Jesu Christi* Aand, kun hos dem, som af Hjertet troer *dette* Ord, kun hos dem udretter han sin Gierning, og kun *de* Evangeliets Prædikanter, i hvis Prædiken *dette* Herrens eget Ord er *Sjælen*, kun *de* drives af *Herrens Aand*, kun *de* er hans Redskaber til Embeds-Gierningen i Herrens Menighed.

At nu denne Vorherres *Jesu Christi* Aand, som *ikke* taler *af sig selv*, men taler kun hvad han *hører*, og giver Herrens Ord til os et guddommeligt Vidnesbyrd, ved at gjøre det til *Aand* og *Liv* for os, at han er hvad vi med Herrens Ord ved *Daaben* kalder ham: den *Helligaand*, det vil sige: *Hellighedens* eller *Hjerte-Reenhedens* og *Sandhedens* Aand, det kan og vil den Verden, som ikke vil troe paa Vorherre *Jesus Christus*, naturligviis aldrig indrømme, og det nytter aldrig at trættes med Verden derom, da det i Tidens Løb kun kan bevises hos og for de Troende, ved Aandens *Virkning* paa deres Hjerte, saa at, hvad Vorherres *Jesu Christi* Aand kan bevise, har beviist og beviser daglig for *Verden*, det er kun, at han er en Aand *over* alle Aander. Dette beviste Herrens Aand klarlig ved sin første Aabenbarelse paa den store Pindsefest, da han udrustede Apostlerne til at tale *Christi Evangelium* med *Liv* og *Kraft* til *alle Folkefærd* paa deres eget *Modersmaal*; men det har Herrens Aand i Tidens Løb endnu beviist og beviser daglig langt grundigere, ved, overalt, hvor *Christi ægte* Evangelium, med *Daaben* og *Nadveren* efter Herrens egen Indstiftelse, lyder og høres, at bemægtige sig hvert *Folks Modersmaal*, saa hans Redskaber kan tale langt mere levende og kraftigt derpaa om *Jesu Christus* og om alt hvad hans er, end *Folke-Aandernes* Redskaber kan kunnet tale om *Folket selv* og om dets egne Helte og Halvguder, og om dets eiendommelige Tro, Haab og Kjærlighed. Denne guddommelige Fortsættelse og Afhjæmning af Pindse-Jærtegnet med de glødende Tunger, den er imidlertid endnu skjult selv for de fleste Christne, fordi deres naturlige Tankegang er blevet smittet af Verdens Aandløshed, thi det følger af sig selv, at naar man ingen Følelse har af sit eget *Folks* og *Tungemaal*s Aand, som *Livs-Kraften* i *Ordet* og *Tankerne* om de *usynlige Ting* *indeni* os og *ovenover* os, altsaa om guddommelige og menneskelige Ting, da kan man heller ingen Sammenligning gjøre mellem *denne* Aand og Vorherres *Jesu Christi* og hans Menigheds Aand. Derfor nytter det heller ikke endnu synderlig at skrive til Menigheden om, hvad det vil sige, at den af Herrens Aand ved Troen og *Daaben* samles og fødes til et nyt Israel, til et aandeligt *Guds Folk*, ligesaa ophøiet over alle Verdens-Folk, som Herren er over alle Herrer og hans Aand over alle Aander, eller at skrive om de "*Helliges Fællesskab*", som Herrens Aand opelsker med *Herrens Bøn* og ved *Herrens Bord*, der ogsaa overgaaer det kiærligste Fællesskab mellem jordiske Forældre og Børn, Sødskende, Venner og Ægtefolk, ligesaameget som *Guds* og Vorherres *Jesu Christi* Kiærlighed overgaaer al vor naturlige Menneske-Kiærlighed; thi for at skiønne paa det, maae vi først kiende vor naturlige *Folkelighed* og vor naturlige *Kiærlighed* i deres bedste Skikkelse, hvori *Kiædeligheden* vist nok er det meste, men hvori der dog kan og skal være *saamegen* Aandelighed og Hjertelighed, at vi deraf faaer den levende Maalestok, som kan og skal lære os at skiønne paa den uforlignelige Kraft og Kiærlighed som der er i *Guds Folks Aand* og i det christelige Broderskabs Hjerte!

Bedre kan man vel skrive om den *Helligaands* Gaver i Vorherres *Jesu* Navn til hele Menigheden og til Fællesskabet, da enhver af os, som føler, han er en *Synder*, ogsaa føler, han trænger høit til *Synds-Forladelse*, og erfarer, at den er ingensteds at finde uden i Vorherres *Jesu Christi* Menighed, og enhver af os, som føler sin Dødelighed, ogsaa kiender noget til *Dødens Bitterhed*, og veed, at derimod voxer ingen Urt uden i Guds Paradis, derover er ingen Trøst uden det *evige Livs* Haab baade for Sjæl og Legeme; men saalænge vi ikke har nogen levende Følelse af vor Optagelse i Guds-Folket og af vor Indlemmelse i de Helliges Fællesskab, saalænge kan vi dog heller ikke have den fyldestgørende Vished om *Synds-Forladelse*, *Kiøds-Opstandelse* og evigt Liv, som den *Helligaand* giver, thi han er ikke sendt til nogen Enkelt, men til den hele Menighed, og giver ikke *Synds forladelse* og evigt Liv til nogen Enkelt af os hver for sig, men kun til alle og enhver i *den* Menighed, som *han* forsamler og i *det* Fællesskab, som *han* skaber.

Derimod kan og skal vi baade med Mund og Pen 19indskærpe de Troende, at en Hoved-Hindring for deres Menigheds-Bevidsthed og deres Følelse af Hjerter-Fællesskabet kun kan bortryddes derved, at baade *Troes-Bekiendelsen*, *Daaben* og *Nadveren* efter *Herrens* Indstiftelse, bliver, verdslig og borgerlig talt, en aldeles *fri* Sag, saa at langt fra at ville *lokke* eller *true* nogen til Bekiendelse af deres Tro, til Gienfødelse i *Herrens* Daab og Broderskab ved *Herrens* Bord, maae de troende Christne tvertimod *advare* alle Mennesker og besværg dem dog endelig ikke at *lyve* for Gud ved at bekiende en Tro, de *ikke* har, eller at drive Spot med *Herrens Saligheds-Midler*, som de gjør, naar de, uden Tro paa Faderen og Sønnen og den *Helligaand*, lader sig døbe i den treenige Guds Navn, og uden troende Forlængsel efter hjerteligt Fællesskab med Vorherre *Jesus Christus* og alle hans Venner, uværdig æder hans Kiød og drikker hans Blod. Først da kan det nemlig igjen komme for Dagen, at Herren, i dem, som troer og bliver døbte, har kiøbt sig et *Eiendoms-Folk*, og at han ved sit Bord lærer alle sine Venner at elske hinanden, ligesom han elsker Sine.

Det er derfor meget sørgeligt, at ogsaa hos os endnu mange Troende er *frihedsskye* og skyder derved *Herrens Aand* fra sig, som kalder os alle i *Frihed*, og kan aldrig aabenbares uden i Frihed, da al aandelig Trældom nødvendig formørker og skjuler hans Gierning, thi naar man hører Millioner bekiende *Troens Ord* og hører dem døbes og bispises med *Naadens* og det *evige Livs* Ord, uden at det kiendes paa dem, da tvertimod deres ligesaa ulykkelige som ugudelige Trældom under Synd og Død 20er lige umiskienkelig, da er det umueligt at fæste sin Tro til dette Ord, med Guds Aand i sig, og at bevare Troen, naar man ikke aabner sine Øine for det uforsvarlige Abespil, der drives med *Troens Ord* og *Salighedens Midler*, naar man dermed stræber at paanøde eller paaliste Nogen de *Guds Gaver*, der kun rækkes af *Hans fri Naade*, og kan kun blive *deres*, der med *fri Tro* og Taknemmelighed *modtager* dem af *Herrens Haand*.

Ja, først naar vi, istedenfor at forsvare, inderlig beklager det Vilderede, som den *verdslige* Christendom og Kirketugt har skabt, først da kan vi, midt i Vilderedet, begynde at skimte Guds Vei paa Jorden og hans Saliggjøreles-Orden hos alle Folk, saa at hos alle dem, faa eller mange, som *sanddru* siger *Ja* til *Daabs-Pagten* og søger Gienfødelsen i *Daaben*, hos dem alle begynder han sin gode Gierning ved *Synds-Forladelsen*, uden hvilken ingen *Gienfødelse* til det *evige Liv* er muelig, da *Syndens Sold* er *Død*, men hvoraf ogsaa *Gienfødelsen* nødvendig følger, thi naar vor Skaber tilgiver os al vor Synd, da tager han os til Naade, som en Fader kan tage sine vanartede men angergivne Børn til Naade, og Guds Naade maa blive Kilden til evigt Liv, som skrevet staaer: *Syndens Sold* er *Døden*, men Guds *Naadegave* er det *evige Liv* i *Christo Jesu*, Vorherre. Da det imidlertid ligesaavel er i Vorherres *Jesu Christi Navn*, som for hans Skyld og ved hans Munds Ord alene, vi kan faae enten *Synds-Forladelse* eller *Kiøds-Opstandelse* og evigt Liv, saa er det først ved *Herrens Bord*, ved de Ord af hans Mund, som gjør os deelagtige i *21* hans *for os* hengivne *Legeme* og hans *for os* til *Synds-Forladelse* udgydte *Blod*, derved, at *Herrens Aand* i vort kiærlige *Fællesskab* (paa Græsk: *koinonia* og paa Latin: *communio*) med Herren og med hinanden, lader os føle den salige Vished, at alle vore *Synder* blev udslettede, da den *Haandskrift*, som fordømde os, blev med Vorherre *Jesus Christus* naglet til hans Kors, og at vi, i hans Kjærlighed, er overgangne fra *Døden* til *Livet*, saa *Legems-Døden*, om vi end maae lide den, skal ikke skade os, men herlig overvindes ved vor *Opstandelse* med "Kjød og Been" i vor korsfæstede Herres Navn, som saaledes opstod *for os* af Graven.

Først, naar vi saaledes i Troen forbinder vor Tro og Bekiendelse med *Daaben* og *Nadveren*, som *Herrens Naade-Midler* til det store Gienløsnings og Saliggjøreles Værk, først da føler vi, at *Herrens Aand*, den *evige Livs-Kraft*, bliver virksom i os, saa vi kan voxer i Vorherres *Jesu Christi* Naade og Kundskab.

Ligesom nemlig det glædelige Budskab, at Gud af sin store Kiærlighed har hengivet sin eenbaarne Søn, for at hver den, som troer paa ham, skal ikke fortages, men have det *evige Liv*, først vinder *Lys* for os, naar vi af *Troens Ord* ved *Daaben* lærer, baade hvad det er for en *Gud*, der elsker os saa høit, og *hvem* der er *Hans for os* hengivne *eenbaarne Søn*, og hvad det vil sige at *troe paa ham*, og *hvorved* vi da frelles fra Fortabelse, og *hvordan* vi saa faaer det *evige Liv*; saaledes bliver ogsaa det glædelige Budskab først *Aand* og *Liv* for os, naar det kommer levende og varmt til os fra Vorherres egen Mund, 22som *Bogstav-Skriften* jo ikke selv er eller kan være, men nedstammer kun fra og peger paa, og nu er det aabenbar igjen vor tredie *Troes-Artikel*, eller vor *Troes-Bekiendelse* om den *Helligaand* og hans Gierning, hvori *Livet* er kommet til os; thi kun i *Aanden* er Gud *med os* og kun *ved Aanden* arbejder Gud *hos os*, fra Himmelfarts-Dagen til Domme-Dag, saa at, om vi end troer nok saa fast paa Faderen og Sønnen, som *Bekiendelsen* lyder, saa er det dog nødvendig kun en *død* Tro, naar vi ikke troer paa den *Helligaand*, da det kun er *Aanden*, som gjør *levende* og *udretter* Alt hvad *Faderen* har lovet os, og hvad den *eenbaarne Søn* har *tjent* og *kiøbt* til os. Ligesom derfor det ny Liv

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

i *Christo Jesu* altid er blevet mattere og mørkere i samme Grad, som Troen paa den *Helligaand* vaklede og den tredie Troes-Artikel fordunkledes, saaledes vil Fremtiden ogsaa vise, at det ny Liv i Christo bliver stærkere og lysere i samme Grad, som Troen paa den *Helligaand* bestyrkes og vor tredie Troes-Artikel oplyses hos os.

Alle de, som vandre efter *denne Regel*, siger jeg, som Herrens Tjener, med Apostelen: over dem er Fred og Barmhjertighed!

N. F. S. Grundtvig.
